

© Н.В. Губіна, 2015

УДК 378.147 + 614.253 + 615.1

Н.В. ГУБИНА

Івано-Франківський національний медичний університет, фармацевтичний факультет, кафедра клінічної фармакології та фармакотерапії, Івано-Франківськ

ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ: НОВІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ В РАМКАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

У статті представлено досвід у викладанні дисципліни «Етика і деонтологія у фармації» в рамках кредитно-модульної системи шляхом застосування дискусійного методу інтерактивної форми навчання. Метод ґрунтується на обговоренні питань навчального матеріалу, підвищує пізнавальну активність студентів, сприяє розвитку аналітичних та комунікативних навичок. Наведено критерії оцінювання поточного та модульного контролю.

Ключові слова: фармація, дискусія, кредитно-модульна система

Вступ. У професійній діяльності фармацевтів етичним нормам поведінки відводиться велика роль. Основи деонтології фармацевтичної діяльності були закладені у 60-70-ті роки минулого століття. Масштабні зміни, які відбулися останнім часом у різних сферах, зокрема в охороні здоров'я, фармації, психології, розвитку інформаційних технологій, призвели до радикальних змін у відносинах між лікарем, пацієнтом та фармацевтом. Фармацевтична деонтологія, як і медична, є частиною загальної етики. Вона розглядає питання моралі фармацевта, уподобань, поведінки, відчуття його професійної честі та совісті [2].

Конкурентне середовище вимагає від провізорів знань та успішного застосування стандартів обслуговування, володіння комерційними технологіями, психологією продаж, навичок умілої презентації, вміння володіти конфліктною ситуацією тощо. У своїй практичній діяльності провізор стикається з певними етичними та правовими проблемами сьогодення. Зокрема, у сфері продажу лікарських препаратів (ЛП) є певні зміни: поширення продажу медикаментів у загальній мережі (наприклад, у супермаркетах). Гуртова торгівля ліками часто переходить від провізорів до бізнесменів, які є посередниками між виробником та аптечною мережею. Є певні проблеми захисту прав споживача від незаконної діяльності ряду суб'єктів господарювання, поява на ринку фальсифікованих, незареєстрованих лікарських засобів, а також недобросовісна конкуренція.

Потік інформації у сучасному світі вимагає застосування таких методів навчання, які б дозволи-

ли ефективно передавати великий обсяг знань та забезпечити високий рівень оволодіння матеріалом, який вивчається. Однією з методичних інновацій є використання інтерактивних методів навчання (з англ. «inter» – взаємний, «act» – діяти). До провідних методів інтерактивних форм навчання відносяться тренінги, ділові та рольові ігри, навчальні групові дискусії, метод аналізу ситуацій тощо [4].

Мета дослідження. Підвищити рівень навчально-пізнавальної діяльності студентів з основ етики та деонтології у фармації шляхом застосування дискусійного інтерактивного методу в умовах кредитно-модульної системи та формування системи знань моралі, етики, деонтології, біоетики, набуття майбутніми спеціалістами вмінь щодо успішної роботи в умовах ринку.

Метод навчальної дискусії ґрунтується на обміні думками між студентами, викладачами і студентами, вчить самостійно мислити, розвиває вміння аналізувати та аргументувати висунуті положення, поважати думку інших. Навчальна дискусія використовується під час спільного розв'язання проблеми групою студентів. Вона створює оптимальні умови для попередження можливих помилкових тлумачень, для підвищення пізнавальної активності студентів і міцності засвоєння ними матеріалу [3].

Вивчення етики та деонтології у фармації проводиться на III курсі. У відповідності з програмою проводиться навчання згідно з вимогами фармацевтичної деонтології по відношенню до пацієнта, лікаря, колег. Студенти знайомляться також з прин-

ципами ділової етики, рекомендаціями по формуванню у бізнесменів стійкого морального статусу, принципів керівництва, що дозволить ефективно функціонувати на ринку. Важливими є знання по використанню етичних критеріїв просування лікарських препаратів на ринок, оскільки робота в аптеці має комерційний характер, однак в центрі діяльності фармацевта має бути не прибуток, а інтереси хворого. Також студенти знайомляться з поняттям «біоетика» в концепції В.Р. Поттера, оскільки з виникненням сучасних медичних технологій і нових ситуацій морального вибору з'явилася необхідність прийняття нових етичних рішень [1].

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретній меті з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів використовуються стандартизовані методи контролю: тести з банку даних, структуровані письмові роботи, структурований за процедурою контроль практичних навичок – моделювання певної проблеми та шляхів її вирішення.

Згідно з тематичним планом проводяться 4 практичні заняття (8 годин), на п'ятому занятті (2 години) проводиться підсумковий модульний контроль (модуль 1). Максимальна оцінка за кожне заняття (тему) складає 30 балів, мінімальна – 15 балів. Правильна відповідь на 2 усних запитання згідно з темою оцінюється в 15 балів, розв'язання ситуаційної задачі або моделювання психологічної ситуації – в 5 балів і 10 балів за правильно вирішені 10 тестів (всього 30 балів). Мінімальна кількість балів за одну тему – 15.

У процесі навчання студентів теоретичні знання підкріплюються вирішенням ситуаційних задач, які побудовані на реальних фактах з практичної діяльності фармацевтів і лікарів. Кожен зі студентів має можливість висловити власну думку, не боячись осуду чи скептицизму. Водночас, навчальна дискусія спонукає їх до заповнення «прогалин». Керує дискусією викладач, який залучає до неї всіх студентів, контролює напрям дискусії, вислуховує аргументи «за – проти», акцентує увагу на принципах медичної етики [5].

У процесі вивчення даної дисципліни студенти повинні:

1. Засвоїти основні поняття фармацевтичної етики, фармацевтичної деонтології, категорії моралі.
2. Використати висновки матеріалів ВООЗ про роль провізорів, принципи Етичного Кодексу провізорів України в своїй професійній діяльності.
3. Поєднати принципи GPP з основними вимогами етики та деонтології у фармації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гопцій О.В. Сучасні організаційно-методичні інновації викладання у медичному ВНЗ в умовах кредитно-модульної системи / О.В. Гопцій, І.І. Зелена, Н.М. Железнякова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2011. — № 4—5. — С. 270—274.
2. Зіменковський Б.С. Актуальні проблеми розвитку інноваційних процесів у вищій медичній та фармацевтичній освіті України у контексті Європейського вибору / Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, І.І. Солонинко // Медична освіта. — 2005. — № 2. — С. 31—33.

4. Визначити правила спілкування із колегами, хворими.

5. Засвоїти алгоритми спілкування із споживачами ЛП.

6. Розглянути напрями мотивації в діяльності провізора.

7. Проілюструвати прикладами зміст критеріїв ВООЗ щодо просування ЛП на ринок.

8. Тракувати ключові питання реклами лікарських препаратів.

9. Зробити висновок про значення біоетики як сучасного напрямку медицини та фармації.

Підсумковий модульний контроль (1 модуль) здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (60 балів). Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Максимальна оцінка за підсумковий модульний контроль складає 80 балів – по 1 балу за правильно розв'язані 15 тестів, по 35 балів за правильне розуміння проблеми, знання категорій моралі, етики й деонтології (відповідь на 2 теоретичні запитання) і 30 балів за розв'язання 2 ситуаційних задач або моделювання психологічних ситуацій. Мінімальна допустима кількість балів за підсумковий модульний контроль складає 50 балів.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Таким чином, застосування однієї з інтерактивних форм навчання – дискусії – дозволяє використати на практиці конкретні теоретичні знання, вчить вести дискусію, захищати власну точку зору та переконувати співбесідників, сприяє формуванню аналітичної думки.

Висновки. 1. Під час навчання за спеціальністю «Фармація» майбутні спеціалісти отримують теоретичну та практичну підготовку з дисципліни «Етика і деонтологія у фармації».

2. Застосування дискусійного інтерактивного методу навчання сприяє вмінню використовувати отримані знання та оперувати ними, критично мислити, враховуючи альтернативні думки та аналізувати інформацію.

3. Застосування такої форми навчання в умовах кредитно-модульної системи дозволяє удосконалити та інтенсифікувати знання і вміння студентів, що сприятиме їх майбутній фаховій компетенції.

3. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (методичний посібник) / В.Є. Мілерян. — К.: Хрещатик, 2006. — 80 с.
4. Пошетун О. Інтерактивні технології навчання: теорії, практика, досвід. Методичний посібник / О. Пошетун, Л. Пироженко. — К.: А.П.Н., 2002. — 136 с.
5. Солошич І.О. Методи активізації навчального процесу при вивченні дисципліни «Методика викладання у вищій школі» / І.О. Солошич, О.М. Солошич // Екологічна безпека. — 2008. — № 3—4. — С. 75—79.

N.V. HUBINA

Ivano-Frankivsk National Medical University, Department of Clinical Pharmacology and Pharmacotherapy, Faculty of Pharmacy, Ivano-Frankivsk

ETHICS AND DEONTOLOGY IN PHARMACY: NEW ASPECTS OF TEACHING AS PART OF CREDIT-MODULAR SYSTEM

This article presents the experience in teaching the subject "Ethics and deontology in pharmacy" within credit-modular system by applying the method of discussion online learning. The method is based on discussions of educational material, increases the cognitive activity of students, promotes the development of analytical and communication skills. There have been the current criteria of evaluation and testing.

Key words: pharmacy, discussion, credit-modular system

Стаття надійшла до редакції: 30.05.2014 р.